

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9 Lauving

Fylke: Telemark

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Fyresdal

Emne:

Bygdelag:

Oppskr. av: Einar Stoltenberg

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
Om emne lauving har jeg skrevet en artikkel "Utrast" i Viking 1947.

SVAR

1) Ja. I Fyresdal er det lauving enda i bruk på de fleste gardane.

Ein reknar det der for urimelig å drive med sauavl uten lauving.

2) Det var ikke stort lau som vert sankt før slåttan. Meste lauvinga gikk for seg sist i august og først i september.

Ein laua mest bjørk og osp ellers var det raun, selje alm og ask.

Av og til har eg hørt om at de laua gråor, men det lau var ikke nokke tes om det ikke fekk tørke inne under tak.

En rekna ikke bjørkelauet for godt før langt på sommeren.

Ein snakka om at det var mykkje harpeis i bjørkelauet tidlig om sommeren. I

3) I Fyresdal nytta en bare laukniv til lauvinga. Laukniven vart kalla hokje. Eksemplar av laukniver fra Fyresdal har eg levert til Norsk Folkemuseum.

En hadde tri slags lau 1) bakkelaurenninger som blir slått med ljå og turka som annet høy. 2) Ripelauren. På unge skuldd av alm og ask blir lauet rispjet av med hendene.

3) Det meste lauet fikk en som kjervelauren, det var skåret med kniv.

~~XXXXXX~~ Tid å bøye ned kvister under riping av lauet hadde en en stake ca. 2 m lang med en krør av en kvist igjen. ~~XXXXXXXXXX~~

4) Kvinnfolkene drev lauving av kratt kring om innmarken karer med kvinnfolkhelp reiste til skogs og drev lauving. Karane felte trene og kvinfolkene laver kjervene. Om kylling av ask og alm sjå "utrast" i Viking.

5) De har rispelauren i store flettete koger, men det er

omtrent avlagt nå, nå bruker de sekker.

om bakkelaue sjå 3) Kjervene ble først hengt opp i kvistene som står etter, så de får tørke litt. Deretter blir kervene satt opp i stakk. i utmarka.

Til stakk har dei for det meste nytta en passe stor rotfast gran som de skjærer kvistene og lar toppen stå. Stakkelaue vart aldri rekna som riktig godt for, det kom av at laustakken aldri var helt tett slik som en høystakk. Kjervene blir lagt med toppen inn mot midten. Grantoppen virker da som ellers en hette. Surlau ukjent.

Under asketrær tror eg aldri en kan slå to ganger.

6) Alt lauet ~~XXXXXXX~~ i innmarken blir båret eller kjørt inn som annen høy. Fra utmarken blir det kjørt på vinerføre,

7) se 4.

8) Kjervene blir reist opp i löa eter at de har fått en liten tork ute, ettersom en har plass.

9) Kalver og helt nybære kjör skulle ha rispelaue, det var det fineste. Sauer og kjör fikk kjerver. De årehe det var dårlig med høy ga de hestene ospelaue mee det lauet måtte brytes av ikke hugges. Kjerver av ask ga en helst til kyr og de eter det meste av kvistene opp.

10) Best var als og alm deretter kommer raun og selje og osp, litt dårligere er björk.

~~XXXX~~ Friskt almelaue skulle grisen helst ha, skulle de ikke skaffe almelaue skulle grisen ha bringebærblader.

11) Samlaueing er ukjent i Fyresdal.

12) "

13) "

14) "

15) "

B. Rakelaue.

Om rakelaue veit eg berre at det har en gang vert brukt

"for lenge siden". Jeg har hört om ~~skæder~~ gardar der husmennene fikk sanke rakelaue te halvlt. Ellers blir askelaue rekna (nedfalls lauv av ask) som brukart for. På somme gardar legger de på toppen av siloen rakkelaue av ask.